

28.11.2024

Nurmijärven kunta
Crista Toivola
Keskustie 2B, PL 37
01901 Nurmijärvi

Keski-Uudenmaan alueellisen vastuumuseon lausunto Sudentullin työpaikka-alueen asemakaavan muutoksen luonnoksesta, Klaukkala, Nurmijärvi

HEL 2024-003719 T 10 03 01

Nurmijärven kunnan ympäristötoimiala on pyytänyt Keski-Uudenmaan alueellisen vastuumuseon lausuntoa asemakaavan muutoksen luonnoksesta Sudentullin työpaikka-alueella. Suunnittelualue sijaitsee Klaukkalan pohjoisosassa, Klaukkalan kehätien varrella. Suunnittelualueen pinta-ala on noin 93 ha. Suunnittelualue rajautuu lännessä Klaukkalan kehätiehen, pohjoisessa Lähilammentiehen sekä idässä ja etelässä Sudentullinmäen rinteisiin ulottuen pieneltä osalta Kirkkotielle saakka. Museo tarkastelee hanketta perustehtävänsä mukaisesti kulttuuriympäristön vaalimisen näkökulmasta.

7.10.2024 päivätyn kaavaselostuksen luonnoksen mukaan hankkeen tavoitteena on asemakaavoittaa uusi, laajamittainen työpaikka-alue. Alueelle ollaan sijoittamassa datakeskus sekä muita tuotanto- ja toimitiloja. Datakeskus vaatii suurimman osa suunnittelualueesta. Sen lisäksi alueelle osoitetaan yksi toimitilarakennusten korttelialue.

Suunnittelualueella on voimassa Klaukkalan osayleiskaava (2017). Siinä alue on osoitettu työpaikka-alueeksi (TP-3/kem/tot4), jolle saa sijoittaa merkittävän, vaarallisia kemikaaleja varastoivan laitoksen/ varaston. Suunnittelualue ulottuu myös osayleiskaavassa maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi (M-4) osoitetulle alueelle. Kaavamerkinnän mukaan rakentaminen tulee sijoittaa siten, että avoimet peltoalueet säilyvät avoimina ja alueen rakennusperintökohteet tulee ottaa huomioon rakentamisessa sekä sen sijoittamisessa. Suunnittelualueella ei ole voimassa olevaa asemakaavaa. Sudentullin työpaikka-alueen suunnittelu on käynnistetty kunnan aloitteesta ja asemakaava on vaikutuksiltaan merkittävä. Asemakaavaa koskee kaavaselostuksen mukaan kaksi suunnitteluvaraus sopimusta.

Keski-Uudenmaan alueellisen vastuumuseon kanta

28.11.2024

Keski-Uudenmaan alueellinen vastuumuseo on lausunut kaavahankkeen osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta 10.04.2024. Asemakaavan luonnosvaiheen vuorovaikutusraportissa (7.10.2024) ei ole kuitenkaan mainittu lainkaan Keski-Uudenmaan alueellista vastuumuseota eikä museon lausunnossaan esittämiä huomioita. Museo lausuu tämän johdosta asemakaavan muutoksen luonnoksesta lausuntoajan aikataulusta poiketen. Asiasta sovittiin 26.11.2024 Nurmijärven kunnan sekä kaavahankkeen muiden toimijoiden kanssa käydyssä neuvottelussa. Keski-Uudenmaan alueellinen vastuumuseo edellyttää, että vuorovaikutusraporttia täydennetään museon lausunnossaan esittämällä huomioilla.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Suunnittelualueella on suoritettu arkeologinen inventointi, jonka raportti ei ole vielä valmistunut. Alustavien tietojen mukaan suunnittelualueelta löydettiin inventoinnissa neljä muinaismuistolain (295/1963) suojaamaa kiinteää muinaisjäännettä, jotka on tunnistettu hiilimiiluiksi. Asemakaavan muutoksen luonnoksen ja 26.11.2024 pidetyn neuvottelun mukaan hankealueella sijaitsee 2–3 kiinteää muinaisjäännettä.

Muinaismuistolain 1. §: n mukaan: Kiinteät muinaisjäännekset ovat rauhoitettuja muistoina Suomen aikaisemmasta asutuksesta ja historiasta. Ilman tämän lain nojalla annettua lupaa on kiinteän muinaisjäänneksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen kielletty.

Keski-Uudenmaan alueellinen vastuumuseo toteaa, että kiinteiden muinaisjäänneksen päälle ei tule osoittaa sellaista maankäyttöä, jonka yhteydessä muinaisjäänneksen säilyminen vaarantuisi. Jos suunnitelmassa kuitenkin, painavien syiden perusteella, päädytään asemakaavan luonnoksen kaltaiseen ratkaisuun, tulee asiassa menetellä muinaismuistolain 13. §:n mukaisesti.

Yleisen hankkeen kyseessä ollessa on järjestettävä neuvottelu, jossa käydään läpi mahdollinen muinaisjäänneksen kajoaminen ja sen ehdot. Neuvottelussa tulee olla mukana hankkeen suunnittelijan lisäksi Museovirasto, Keski-Uudenmaan alueellinen vastuumuseo ja Nurmijärven kunta sekä maanomistaja.

Mahdolliset arkeologiset tutkimukset hankkeen toteuttaja voi tilata neuvottelun jälkeen valitsemaltaan arkeologiselta toimijalta. Lista arkeologisista toimijoista, joilta tarjouksia tutkimuksista voi pyytää, on Museoviraston [www](http://www.museovirasto.fi) -sivuilla osoitteessa:

<https://www.museovirasto.fi/fi/kulttuuriymparisto/arkeologinenkulttuuriperinto/arkeologisen-kulttuuriperinnon-tutkimus/arkeologistenkenttatoidentilaaminen>.

28.11.2024

Valittu toimija hakee Museovirastolta tutkimusluvan. Kenttätöiden toteuttamisessa ja raportoinnissa tulee noudattaa Museoviraston laatimia Suomen arkeologisten kenttätöiden laatuohjeita <https://www.museovirasto.fi/fi/kulttuuriymparisto/arkeologinenkulttuuriperinto/arkeologisen-kulttuuriperinnon-tutkimus/arkeologistenkenttatoiden-laatuohjeet>. Arkeologisten tutkimusten kustannuksista vastaa hankkeen toteuttaja.

Rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema

Suunnitteluala sijoittuu osin alavalle peltoaukealle, jonka näkymät avautuvat melko laajalle alueelle pohjoisen ja lännen suuntiin. Aluetta halkoo Luhtajokeen laskeva oja. Alueen länsipuolella kulkee Klaukkalan kehätie, jonka toisella puolella sijaitsee sähköasema ja alueen läpi kulkevat voimalinjat sekä niiden johtaukeat. Suunnittelualan pohjoispuolella on maaseutumaisemaa peltoineen ja metsäsaarekkeineen. Itäpuolella aluetta on kallioista ja metsäistä rinnealuetta. Suunnittelualueella sijaitsee muutamia rakennettuja kiinteistöjä, joista osan rakennuksilla on todettu kulttuurihistoriallisia arvoja. Suunnittelualan läheisyydessä on myös jonkin verran haja-asutusta.

Alueella sijaitsee neljä asuinrakennusta, joista kolme on niiden iän, ominaisuuksien ja aiemmin tehtyjen selvitysten vuoksi inventoitu. Suunnittelualan rakennuksista on tehty seuraavat selvitykset: Jussila-Tyynelän alue rakennettavuusselvitys (Ramboll, 2012), Sudentullin rakennettavuusselvitys (Ramboll, 2023) Nurmijärven Sudentullin rakennusinventointi (Arkkitehtitoimisto Lehto Pelkonen Valkama Oy, 2023) sekä Rakennusten korjattavuus- ja siirrettävyysselvitys, Jussilan tilan rakennukset (Sustera Group, 2024). Nurmijärven kunnan alueella on toteutettu lisäksi koko kunnan alueelle yleiskaavan edellyttämällä tarkkuudella Nurmijärven rakennusperintöselvityksen luonnos (Arkkitehtitoimisto Lehto Peltonen Valkama Oy, 2010).

Nurmijärven Sudentullin alueesta laaditussa täydentävässä rakennusinventoinnissa (2023) tarkasteltiin kolmea kiinteistöä Tyynelä (Aittakalliontie 231), Jussila (Aittakalliontie 227) ja Koivurinne (Aittakalliontie 233) Sudentullin alueella. Inventointiin sisältyvät kiinteistöt määrittä Nurmijärven kunta. Inventoinnin yhteydessä rakennuksille annettiin arvoluokka 1–3. Näistä luokkaan 1 kuuluvat ovat arkkitehtonisen, historiallisen tai/ja ympäristöllisen merkityksensä osalta todistusvoimaltaan suurimmaksi arvioituja kohteita.

Kaavamuutosalueelle sijoittuva Jussilan tila on määritelty Klaukkalan osayleiskaavassa kulttuurihistoriallisesti arvokkaaksi ja suojeltavaksi rakennukseksi (sr-3/1). Osayleiskaavan kaavamääräyksen mukaan: ”Rakennus tulee säilyttää siten, etteivät sen kulttuurihistorialliset arvot

28.11.2024

vaarannu. Korjaamisen lähtökohtana tulee olla rakennuksen alkuperäisten tai niihin verrattavissa olevien rakenteiden ja materiaalien säilyttäminen. Rakennuksen julkisivun muuttaminen, kattomuodon, katteen tai sen värityksen muuttaminen, ulkoverhouksen rakennusaineen tai värityksen muuttaminen edellyttää rakennusjärjestyksen mukaista lupamenettelyä. Rakennus-, purkamis- tai toimenpidelupahakemuksesta on pyydettävä museoviranomaisen lausunto. Kohteen läheisyydessä rakentaminen on sovitettava kooltaan, mittasuhteiltaan, materiaaleiltaan, väritykseltään, sijainniltaan, korkeusasemaltaan ja rakennustavaltaan arvokkaaseen rakennettuun kokonaisuuteen.”

Rakennusperintöselvityksen (2010) mukaan suunnittelualueella sijaitseva Jussilan tila on metsäkyläläinen alkutalo 1700–1800-luvulta. Jussilan tila on arvotettu selvityksen korkeimpaan luokkaan. Täydennysinventoinnin (2023) mukaan tyhjillään olevan päärakennuksen kuntoa uhkaa sen ylle levittäytyvä puusto. Asuinrakennus on arvotettu luokkaan 1 ja pihapiirin muut inventoidut rakennukset luokkaan 2. Kaavaselostuksen mukaan osayleiskaavassa suojellun Jussilan tilan rakennukset ovat kuntotutkimuksen perusteella niin huonossa kunnossa, ettei niitä ole enää sellaisina mahdollista korjata tai siirtää lukuun ottamatta yhtä aittarakennusta.

Keski-Uudenmaan alueellinen vastuumuseo on kommentoinut sähköpostitse (29.8.2024) Jussilan tilan rakennusten kuntoon liittyviä selvityksiä. Museon näkökulmasta on erittäin valitettavaa, että osayleiskaavassa suojeltu sekä kulttuurihistoriallisesti ja maisemallisesti merkittävä tila on päässyt niin huonoon kuntoon, ettei edes sen siirtäminen ole mahdollista. Museo on esittänyt, että kuntotutkimuksen mukaan siirrettävissä olevalle aittarakennukselle etsitään uusi soveltuva sijainti, jotta saadaan osin säilytettyä nurmijärveläistä rakennettua ympäristöä sekä kulttuuriperintöä.

Tyynelän kiinteistöön kuuluu täydennysinventoinnin mukaan kuvanveistoateljee ja valimo sekä vuonna 1950 valmistunut asuinrakennus. Nykyisen kuvanveistoateljeen ja valimon alkuperäinen käyttötarkoitus on ollut navetta. Navettarakennus valmistui vuonna 1927. Inventoinnin mukaan navettarakennus peruskorjattiin vuonna 1985 taiteilija Toivo Jaatisen kuvanveistoateljeeksi ja valimoksi. Käyttötarkoituksen muutoksen suunnitelmat laati arkkitehti yo Osmo Jaatinen. Rakennuksessa toimii nykyisin Aittakallion ateljee. Rakennus sijaitsee tien pohjoispuolella pellon reunassa, muodostaen laajalle alueelle pohjoiseen ja länteen näkyvän maamerkin. Rakennuksen yleishahmo karjasiltoineen ja maantasokerroksen valkeat tiiliseinät punapuitteisine ikkunoineen vaikuttavat inventoinnin mukaan alkuperäisiltä. Asuinrakennus on inventoinnissa arvotettu luokkaan 3 ja ateljeerakennus luokkaan 2. Kohteen säilymisedellytykset on inventoinnissa arvioitu myös hyviksi. Ateljee si-

28.11.2024

joittuu kaava-alueen keskivaiheille, jolloin kaavan tavoitteet huomioiden sen säilyttäminen alueella ei ole mahdollista.

Koivurinteen tilaan kuuluu täydennysinventoinnin mukaan asuinrakennus, varasto sekä sauna- ja talousrakennukset. Kiinteistö on lohkottu Jussilan tilasta. Asuinrakennus on inventoinnin mukaan rakennettu 1900-luvun alussa. Rakennuksen nykyinen parvekkeellinen korkea kuisti on toteutettu vuonna 1999. Asuinrakennus on arvotettu luokkaan 2 ja pihapiirin muut inventoidut rakennukset luokkiin 2 ja 3. Tilan säilymisedellytyksiä ei ole arvioitu inventoinnissa. Kohde on arvotettu kuitenkin maiseman kannalta tärkeäksi ja avoimeen tilaan liittyväksi.

Kaavaselostuksen mukaan nykyiselle peltoalueelle on suunniteltu kaa-voitettavaksi teollisuustontteja, katuja ja vesihuoltoa. Suunnittelualueella on muutamia asukkaita, mutta asemakaavan myötä kaikki asutus alueelta tulee poistumaan. Asemakaavaluonnoksen liitteenä olevien havainnekuvien (7.10.2024) perusteella suunnittelualueelle sijoittuvat rakennukset ovat erittäin massiivisia ja dominoivia maisemassa. Kaavamääräysten luonnoksen (7.10.2024) mukaan rakennusten julkisivujen tulee olla korkealaatuisia, pääväriykseltään vaaleita ja sopeutua ympäröivään maisemaan. Rakennusten julkisivujen tulee muodostaa arkkitehtoninen, yhtenäinen ja tasapainoinen kokonaisuus. Klaukkalan kehätien suunnan julkisivut tulee jäsentää osiin ja niiden tulee olla päävärisävyiltään rauhallisia. Tehostevärejä saa käyttää laajoina aloina, minkä lisäksi julkisivuja voidaan elävöittää viherseinin tai julkisivumaa-lauksin. Suojaviheralueiden osalta kaavamääräyksissä todetaan, että ne tulee säilyttää tai toteuttaa mahdollisimman luonnonmukaisesti siten, että kasvillisuus on alueelle tyypillistä luonnonkasvillisuutta. Keski-Uudenmaan alueellisen vastuumuseon näkökulmasta on positiivista, että alueelle ominaisen luonnonkasvillisuuden säilyttäminen on huomioitu kaavassa suojaviheralueiden osalta.

Nurmijärven rakennusperintöselvityksen mukaan kulttuurimaiseman runko, perinteinen kylä- ja peltomaisema on edelleen säilynyt Nurmijärvellä. Keski-Uudenmaan alueellinen vastuumuseo on jo edellisessä lausunnossaan pitänyt tärkeänä, että perinteistä peltomaisemaa vaalitaan edelleen. Alueelle sijoittuvan rakennetun kulttuuriperinnön osalta vastuumuseo esitti, että suunnittelualueella sijaitsevan osayleiskaavassa ja inventoinnissa arvotetun Jussilan tilan säilyminen huomioidaan asemakaavassa. Aittakallion ateljeerakennuksen osalta museo katsoi, että sen kulttuurihistoriallinen arvo perustuu ensisijaisesti rakennuksen käyttötarkoituksen muutokseen ateljeeksi ja valimoksi. Rakennuksella on kuitenkin myös maisemallisia arvoja ja museo katsoi, että rakennuksen maisemallinen merkitys tulee huomioida asemakaavassa. Myös Koivurinteen tilan osalta museo totesi, että sen maisemallinen merkitys tulisi huomioida asemakaavassa.

28.11.2024

Suunnittelualueella on voimassa vuonna 2017 vahvistettu Klaukkalan osayleiskaava. Kaavoitettava alue on osayleiskaavassa osoitettu työpaikka-alueeksi, jolle saa sijoittaa merkittävän, vaarallisia kemikaaleja varastoivan laitoksen/ varaston. Vaikka alueen potentiaali työpaikka-alueena on osoitettu jo osayleiskaavassa, tulee huomioida, että myös kaavamuutosalueelle sijoittuvan Jussilan tilan kulttuurihistorialliset arvot on tunnistettu. Jussilan tila on määritelty Klaukkalan osayleiskaavassa kulttuurihistoriallisesti arvokkaaksi ja suojeltavaksi rakennukseksi (sr-3/1). Osayleiskaavassa on lisäksi maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi (M-4) osoitetun alueen osalta määritelty avoimien peltoalueiden säilyminen avoimina sekä alueen rakennusperintökohteiden huomiointi rakentamisessa sekä sen sijoittamisessa. Keski-Uudenmaan alueellisen vastuumuseon näkökulmasta on erittäin valitettavaa, että alueen kulttuurihistoriallisesti arvokkaita rakennuksia esitetään purettavaksi kaavahankkeen takia. Lisäksi Nurmijärvelle ominaisten peltoalueiden häviäminen heikentää merkittävästi alueen maisemallisia arvoja. Keski-Uudenmaan alueellinen vastuumuseo katsoo, että suunniteltu hanke hävittää toteutuessaan alueen kulttuurihistoriallisia, maisemallisia sekä rakennetun ympäristön arvoja.

Lisätiedot

Katariina Ruuska-Jauhijärvi, tutkija, puhelin: 09 310 36473
katariina.ruuska-jauhijarvi(a)hel.fi

Kulttuuriympäristöpäällikkö

Helsingin kaupunki
Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala
Kulttuuripalvelukokonaisuus
Kaupunginmuseo
Kulttuuriperintöyksikkö
Kulttuuriympäristöpäällikkö

Lausunto

7 (7)

28.11.2024

Sari Saresto
kulttuuriympäristöpäällikkö

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.